

Uroloogia kui eriala tekkimine
Eestis ja Eesti uroloogide seltsi
asutamine ja arenemine.

E. Mihkelsoo

- Uroloogia kui eriala tekkis Eestis peale II maailmasõda.
- 1936. a. õppis prof. Artur Linkberg (1899-1970) uroloogiat Viinis prof. Hoheneggi ja Pariisis prof. Marioni juures ja tutvus uroloogiaga Berliinis, Heidelbergis ja Budapestis.
- 1945-1949 opereerisid kirurgid, diagnoosisid internistid ja veneroloogid.
- 1950-1962 uroloogia kui iseseisva eriala kujunemine.
- Keskusteks said Tallinna Vabariiklik Haigla, Tartu Maarjamõisa ja Toome kliinikud (TRÜ hospitaalkirurgia ja teaduskonna kirurgia baaskliinikud).

- Tallinna Keskhaiglasse koondusid tugevad kirurgid, kes tegelesid ka uroloogilise kirurgiaga – G. B. Järvekülg (1901-1953), B. Äniline (1912-1993), J. Ennulo (1898-1982), Š. Gulordava (1920-1990), L. Volmer (1902-1961) ja keskhaigla sai ka Eesti NSV TM peakirurg prof. Šostaki baashaiglaks.
- 04.01.1950 avati Tallinna Kliinilise Keskhaigla peearsti käskkirjaga uroloogia osakond ja määrati selle juhatajaks R. Rubanovitš (1899-1987), kes valdas tollel ajal tehtavaid endoskoopilisi manipulatsioone (tsüstoskoopia, retrograadne püelograafia ja põie tuumori deatermokoagulatsioon).

- 1950 võeti Anna Valdmets kliinilisse ordinatuuri kirurgia erialal, kus ta tegeles peamiselt uroloogiaga. Suuremad uroloogilised operatsioonid tegi prof. Šostak ja assisteeris dr. Pevzner, alates 1955 a. aga assisteeris enamasti A. Valdmets. 1956 a. asus osakonda tööle F. Burovaja ja 1959. a. A. Heiman. 1954. a. oli Anna Valdmets täiendusel Leningradis prof. Gasparjani ja Riias prof. Goldbergi juures.
- TVH uroloogia osakonnas spetsialiseerus uroloogiks 1957. H. Merila, kes oli Pelgulinna haiglasse asunud tööle kirurgina 1955. a.
- 1958. a. sai S. Lavretsov Minskis uroloogilise koolituse ja asus uroloogina tööle Tõnismäe haiglas.
- 1960. a. asus TRÜ lõpetanud ja Leningradis ning Moskvas uroloogilist koolitust saanud J. Beltšikov Vabariikliku Onkoloogiadispenseri uroloogiks.

- Tartus kujunes uroloogia prof. Linkbergi õpilase dots. H. Betlema juhitud hospitaalkirurgia kateedri baasil Maarjamõisa haiglas, kus esmased oskused omandasid G. Tulmin, kes sai 1957. a. täienduse ka Minskis ja H. Kask, kes sai H. Betlemalt kõige pikemaegse koolituse.
- Samal baasil võeti kliinilisse ordinatuuri E. Mihkelsoo. 1961. a., kes 1963. a. sai tunnistuse “Võib töötada rajooni- või linnahaigla kirurgia osakonna juhatajana või uroloogina” ja suunati tööle Tallinna Keskhaiglasse uroloogia osakonna juhatajaks alates 1964. aastast.
- 1964. a. sai E. Mihkelsoo uroloogiaalase täienduse ka Moskvas.
- Teiseks uroloogia kui iseseisva eriala kujunemiskohaks Tartus oli prof. Linkbergi juhitud teaduskonnakirurgia kateedri baas, Toome kliinik, kus avati 1962. a. uroloogiaosakond, mille juhatajaks sai G. Tulmin.

- Arendamiseks uroloogide omavahelisi kontakte ja sidemeid teiste erialadega ning regioonidega, asutati 19.10.1961. a. Vabariikliku Kirurgide Teadusliku Seltsi juurde uroloogia sektsioon. Asutajaliikmed prof. Šostak, arstid R. Rubanovitš, A. Valdmets, A. Heiman, F. Burovaja, H. Merila, J. Beltšikov ja Kusnetšik. Juhatajaks valiti R. Rubanovitš ja sekretäriks H. Merila.
- 5.05.1962 asutas sama koosseis ENSV Uroloogide Seltsi, kes kollektiivselt võeti vastu Üleliidulisse Uroloogide Seltsi. Esimeheks valiti R. Rubanovitš ja sekretäriks H. Merila.

- 1966. a. valiti EUS esimeheks R. Rubanovitš, aseesimeheks H. Betlem, sekretäriks A. Valdmets, laekuriks J. Beltšikov, juhatuse liikmeks E. Mihkelsoo, kes samal aastal määrati ENSV TM peauroloogiks.
- 16.05.1969. a. valiti EUS esimeheks R. Rubanovitš, sekretäriks A. Valdmets, liikmeteks G. Tulmin ja E. Mihkelsoo, laekuriks J. Beltšikov, revisjonikomisjoni S. Lavretsov, K. Lainas ja M. Klompus.
- 1972. a. valiti EUS esimeheks E. Mihkelsoo.
- 1975. a. valiti EUS esimeheks E. Mihkelsoo, aseesimeheks H. Tihane ja sekretäriks A. Valdmets.
- 1982. a. valiti EUS esimeheks E. Mihkelsoo, aseesimeheks H. Tihane, sekretäriks A. Valdmets, laekuriks F. Burovaja ja liikmeteks H. Kask ja H. Arpo.

- 1978. a. II Üleliidulisel uroloogide kongressil valiti E. Mihkelsoo ja H. Tihane Üleliidulise Uroloogide Seltsi juhatusse ja E. Mihkelsoo selle presiidiumisse ning seltsi häälekandja “Urologija i nefrologija” redaktsiooninõukogusse.
Kõrvuti EUS-iga oli tervishoiuministri (sotsiaalministri) määratud peauroloogi institutsioon. Peauroloogid olid
 - 1966-1994 E. Mihkelsoo
 - 1994-1998 L. Kukk
 - 1998-siiani G. Timberg
- 1989. a. muudeti TM peaspetsialisti (nõuniku) koht EUS poolt valitavaks. Valiti E. Mihkelsoo, kes astus siis EUS esimehe kohalt tagasi.

- 1989. a. valiti EUS esimeheks H. Tihane ja sekretäriks T. Juul ning juhatuse liikmeteks E. Mihkelsoo, H. Arpo, H. Kask, T. Juul.
- 11.10.1990. a. allkirjastasid H. Tihane ja T. Juul Eesti Vabariigi Uroloogide Seltsi nimel ning N. Lopatkin ja A. Darenkov NSVL Uroloogide Seltsi nimel lahkumise ja teaduslik-praktilise koostöö lepingu.
- 12.10.1990. a. allkirjastasid E. Smiltens, A. Radavicius ja H. Tihane Balti Riikide Uroloogide Assotsiatsiooni loomise lepingu.

EUS liikmete ja töökoosolekute (konverentside) arv

Aasta	Liikmeid	Koosolekuid	Aasta	Liikmeid	Koosolekuid
1962	18	6	1977	40	8
1965	21	4	1978	45	6
1966	22	5	1979	46	7
1967	24	5	1980	50	8
1968	29	4	1981	53	8
1969	24	5	1982	56	6
1970	34	5	1983	58	7
1971	32	6	1984	58	5
1972	33	5	1985	57	5
1973	35	5	1986	57	8
1974	36	6	1987	59	5
1975	37	6	1988	59	6
1976	40	8			

Kes on uroloog?

1. Spetsialiseeritud osakonnas töötav arst.
 2. Spetsialiseerumiskursuse lõpetanud arst.
 3. Eriprogrammi järgi ettevalmistatud arst.
 4. Vastava kliinilise ordinatuuri lõpetanud arst.
 5. Uroloogi kategooriat omav arst.
- Vabariikliku haigla üheks ülesandeks oli spetsialistide koolitus. Seda koordineeris Vabariikliku Haigla org. metoodiline kabinet (osakond).

TVH-s kursustel ja eriprogrammi järgi ettevalmistatud uroloogid

1	Allik (Sõmera tubsanatoorium)	1964 (3 kuud)	13	T. Kütt	1978 (eriprogramm internatuuris)
2	J. Kann (Haapsalu)	1965 (4 kuud)	14	L. Pehter (Nõmme polikl.)	1978 (5 kuud)
3	Jõksd (Viljandi)	1966 (4 kuud)	15	S. Gassijev	1979 (eriprogramm internatuuris)
4	Kulman (Rakvere)	1966 (4 kuud)	16	N. Mihhejeva (Mustamäe polikl.)	1980 (5 kuud)
5	Palo (Narva)	1967 (4 kuud)	17	J. Ollino (Viljandi)	1981 (5 kuud)
6	Tsentropov (Võru)	1968 (4kuud kl. ordinatuurist)	18	Lebedeva (Kopli polikl.)	1981 (5 kuud)
7	V. Gussev (Narva)	1971 (4 kuud)	19	L. Luige (Nõmme polikl.)	1983 (5 kuud)
8	A. Eller (Paide)	1971 (4 kuud)	20	L. Fiš (Tallinn)	1988 (4 kuud)
9	Silberg (Rakvere)	1971 (eriprogramm internatuuris)	21	Liiv (Rapla)	1991 (4 kuud)
10	U. Ugandi (Rapla)	1973 (5 kuud)	22	A. Lõo (Õismäe polikl.)	1991 (internatuur eriprogrammi järgi)
11	H. Vallikivi (Mustamäe polikl.)	1978 (5 kuud)	23	A. Ahlberg (IV Haigla)	1991 (internatuur eriprogrammi järgi)
12	I. Novosjolova (Lasnamäe polikl.)	1978 (5 kuud)			

TVH-s kliinilises ordinatuuris ettevalmistatud uroloogid.

A. Markovitš	1973-1975
E. Steklova	1976-1978
H. Vallikivi	1979-1981
N. Mihhejeva	1981-1983
L. Luige	1983-1985
L. Kukk	1985-1987
R. Rooks	1987-1989
G. Stašenko (Stuhlberg)	1989-1991
A. Lõo	1991-1993

- EUS asutamine võimaldas luua tihedaid tööalaseid kontakte teiste NSVL uroloogidega ja vähesel määral ka teiste maade uroloogidega.
- Arenesid tihedalt sidemed teiste erialade seltsidega Eestis.
- Teadustöö realiseerus erialaste ettekannetega konverentsidel, artiklitega teadusajakirjades ja viie kandidaadi väitekirja kaitsmisega (1970-ndail aastail).
- 1963-1994 toimus operatiivse uroloogia võidukäik ja endoskoopilise uroloogia algus.